

॥ यदि नु भरतदेशश्चाथवाऽमेरिका वा ॥
India, the country of Bharata or America?

ज. सेतुरामः
J. Sethuraman

February 15, 2013

– मिशिगन्सुदेशे –

– In the great state of Michigan –

असहशिशिरशैत्यात् सस्तरे कम्बलान्ते -
ऽगणितगुरुमुहूर्तान्युत्थितेऽप्युष्णरश्मौ ।
जड इव गमयित्वा कर्षयन् मन्ददेहं
कथमपि दिनकार्यं दासवद्वा करोमि ॥ १ ॥

अ-सह-शिशिर-शैत्यात् Because of the unbearable winter cold जड इव अगणित-गुरु-मुहूर्तानि गमयित्वा having spent uncountable heavy hours like an inert lump of clay उत्थिते अपि उष्ण-रश्मौ सस्तरे कम्बलान्ते under a wollen blanket and in bed even though the hot-rayed one (the Sun) had already risen, (the adjective “the hot-rayed one” is used ironically to indicate that even the Sun could not warm up things in this climate) मन्द-देहं कर्षयन् and dragging my dull body, कथमपि दिन-कार्यं दासवत् हा करोमि I somehow begin my day’s work like a slave.

कबलितदिननाथे दुर्दिने सान्द्रमेघै-
व्यथयति हिमझञ्झावात उग्रे शरीरम् ।
अविरततमसाऽज्ञः शर्वरी वा दिनं वा
कथमपि सहमानोऽपेक्षमाणो वसन्तम् ॥ २ ॥

कबलित-दिन-नाथे When the Lord of the Day, the Sun was swallowed up सान्द्र-मेघैः by thick clouds दुर्दिने on a rainy day, हिमझञ्झावाते शरीरं उग्रे व्यथयति and when the sharp cold tornado like winds were piercing my body, अ-विरत-तमसा and from the incessant darkness शर्वरी वा दिनं वा अज्ञः I could not say whether it was day or night, कथमपि सहमानः somehow I bore it all वसन्तं अपेक्षमाणः (patiently) waiting for the Spring season.

शिशिरपवनशीतं बाधतेऽस्थीनि गात्रे
रदनरदनरावं निघ्नितुन्नात्र साध्यम् ।
पतिततुहिनखण्डैर्दुश्चराः सर्वमार्गाः
श्चसितुमपि यतेऽहं कम्बलाविष्टदेहः ॥ ३ ॥

शिशिर-पवन-शीतं The cold wind of winter गात्रे अस्थीनि बाधते cuts into the bones of my body. निघ्नितुं न अत्र साध्यं It is not possible here to control रदन-रदनर्-आवं the grinding noise of teeth against teeth (there is an onomatopoeic use of the word रदन for teeth). दुश्चराः सर्व-मार्गाः All roads are impassable पतित-तुहिन-खण्डैः from mounds of fallen snow. कम्बलाविष्ट-देहः Even with a body (fully) covered by a wollen coat यते अहं श्चसितुं अपि I strain myself just to breathe.

– महितभरतदेशे –

In revered India, the country of Bharata

सुरभिकुसुमकुञ्जं कूजितं कोकिलाना-
मतिशयरुचिनीलं स्मर्यते मेघहीनम् ।
महितभरतदेशे व्योम शीतोष्णहृद्यं
तदपि मिशिगनाख्यं ह्यागतोऽहं किमर्थम् ॥ ४ ॥

महित-भरत-देशे In revered India, the country of Bharata, स्मर्यते I remember सुरभि-कुसुम-कुञ्जं gardens of fragrant flowers, कूजितं कोकिलानां, the singing of cuckoo birds, अतिशय-रुचि-नीलं मेघ-हीनम् व्योम शीतोष्ण-हृद्यं and cloudless skies of deep blue color with pleasant temperature that was neither hot or cold. तत् अपि Even then, किं अर्थं why मिशिगनाख्यं हि अगतः अहं why did I come to Michigan?

द्रविडमधुरभाषा श्रूयते बान्धवानां
विविधरुचिरशाखस्वादुखाद्योपयुक्तम् ।
दिशति कदलपत्रे स्वीयहस्तेन माता
स्मृतमनुदिनमेवं प्रेम पित्रोर्मयेह ॥ ५ ॥

द्रविड-मधुर-भाषा श्रूयते बान्धवानां I hear relatives speaking sweet words in Tamil. मया इह स्मृतं अनुदिनं एवं Here I remember, every day, प्रेम पित्रोः the love of my parents, and विविध-रुचिर-शाख-स्वादु-खाद्योपयुक्तम् माता स्वीय-हस्तेन कदल-पत्रे दिशति my mother dishing out many delicious vegetable items with her own hands on a banana leaf.

उपनयनमुहूर्तेऽश्रावयत्स्वैरमेव
श्रवणपुट इतीत्यं गूढमन्त्रं पिता मे ।
बहुविधनवशास्त्रं पाठितं पण्डितैर्मां
महितभरतदेशे स्मर्यते सर्वमेतत् ॥ ६ ॥

पिता मे My father अश्रावयत् uttered श्रवणपुटे in my ears स्वैरं एव quietly गूढ-मन्त्रं इतीत्यं the secret mantra as “thus”. बहुविध-नव-शास्त्रं पाठितं पण्डितैः मां I was taught several new scientific subjects by scholars. महित-भरत-देशे स्मर्यते सर्वं एतत् I remember all these in revered India, the country of Bharata.

– पुनर्महितभरतदेशे –

Again, in highly respected India, the country of Bharata

द्विजकुलभवबालं सर्पमग्रे च पश्ये-
यदि जहिहि विषाहिं ब्राह्मणं द्राग्घतात्वम् ।
इतिविलिखितभित्तीद्वेषचारं दिशन्तीः
स्मरसि यदि न सर्वा मूढ एव त्वमङ्ग ॥ ७ ॥

यदि पश्ये: “If you were to see अग्रे सर्पं च द्विजकुलभवबालं in front of you, a serpent and a Brahmin boy जहिहि विषाहिं then, let go the poisonous snake त्वं ब्राह्मणं द्राक् घतात् but kill the Brahmin immediately.” इतिविलिखितभित्तीः द्वेषचारं दिशन्तीः The walls with these words inscribed on them were spreading hate against a group of people. यदि न स्मरसि सर्वाः If you do not remember all that, अङ्ग Oh! my Dear!, त्वं मूढः एव then you are really a fool.

जननदिवसपत्रं प्राप्तमुत्कोचदाना -
ज्जनकमरणपत्रं तेन मार्गेण नूनम् ॥
अहह भवनपत्रे दत्त उत्कोच एव
प्रभवति सततं भो विस्मृतं किं त्वया वा ॥ ८ ॥

जनन -दिवस - पत्रं My birth certificate उत्कोचदानात् प्राप्तं was obtained by paying a bribe. जनक -मरण -पत्रं My father's death certificate तेन मार्गेण नूनं was obtained indeed, in the same way. अहह Alas भवन -पत्रे in obtaining the deed to my house, दत्त उत्कोच एव सततं प्रभवति only the slipped bribe always prevails. भो विस्मृतं किं त्वया वा Oh Gosh! Have you forgotten all this?

जनपदमभियातं द्रावितं ग्रामकोट्या
दलितविहितकष्टं नाशितं सर्वधर्मम् ।
कतिविधमवरोधान् मोचितान् धूर्तसङ्घै -
रनुभवनमपीत्थं विस्मृतं किं त्वया वा ॥ ९ ॥

ग्रामकोट्या: द्रावितं Being driven out of the village. जनपदं अभियातं Migrating to the urban cities. दलित -विहित -कष्टं The difficulties inflicted by the other castes. नाशितं सर्वधर्मम् The destruction of the rule of law. कतिविधं अवरोधान् मोचितान् धूर्तसङ्घै: How many such atrocities were committed by unruly gangs? अनुभवनं अपि इत्थं विस्मृतं किं त्वया वा Have you forgotten all these experiences?

— पुनर्मिशिगन्सुदेशे —

Again, in the great state of Michigan

अभिनवमभियातः स्वीकृतोऽहं स्मितास्यैः
प्रसरितकरबन्धं मित्रवर्गैः प्रगृह्य ॥
भवतु खलु तवासौ देश एवेति वाचा
भयगुरुमपनीतं मामकं कर्मसत्रे ॥ १० ॥

अभिनवं अभियातः स्वीकृतः अहं मित्रवर्गैः स्मितास्यैः When I came here as a novice, I was welcomed by friends with smiling faces प्रसरित -कर -बन्धं प्रगृह्य who extended their hands to take hold of mine भवतु खलु तव असौ देश एव इति वाचा and greeted me with words “Let this country be also your country”. मामकं भय -गुरुं अपनीतं कर्मसत्रे All this removed my deep fears in the workplace.

पटुतरमिह शिष्यान् पाठयित्वा प्रकामं
सहचरजनवर्गान् चोदनात् कौशलेन ।
प्रकटितनवगूढोदकतः साङ्ख्यशास्त्रे
बहुविधपरितोषा अर्जिता मत्प्रयत्नात् ॥ ११ ॥

पटुतरं इह शिष्यान् पाठयित्वा प्रकामं Having graduated many students here with their dissertations, सहचर -जन -वर्गान् चोदनात् कौशलेन having inspired skillfully my colleagues in research, प्रकटित -नव -गूढोदकतः साङ्ख्य -शास्त्रे and having published research on new topics in Statistics बहुविध -परितोषा: अर्जिता: मत्प्रयत्नात् I acquired many honors and awards for my efforts.

उषितुमपि गृहं स्वं शीघ्रमेवोपलब्धं
श्वसितुमिह नसातः वाति शुभ्रश्च वायुः ।
स्वतनुजपठनार्थं विश्वविद्यालयेषु
प्रभवति च ममेह प्रत्यवायो न कश्चित् ॥ १२ ॥

उषितुं अपि गृहं स्वं शीघ्रं एव उपलब्धं Very quickly, I acquired a home to live in. श्वसितुं इह नसातः वाति शुभ्रः च वायुः Fresh (unpolluted) wind blows here which we can breath through our nostrils. स्व-तनुज-पठनार्थं विश्व-विद्यालयेषु प्रभवति च मम इह प्रत्यवायो न कश्चित् No obstacles are present here to send my children to universities.

— प्रार्थना —
My prayer

कथय कथय तूर्णं संशयेनातुराणा -
मृजुनियमचराणां मद्बिधानां जनानाम् ॥
यदि नु भरतदेशश्चाथवाऽमेरिका वा
भवति वसनयोग्यं नाथ विश्वेश शम्भो ॥ १३ ॥

नाथ विश्वेश शम्भो Oh Lord! The ruler of the whole universe! (not merely a country or a state) Oh Shambu! कथय कथय तूर्णं संशयेन आतुराणां ऋजुनियमचराणां मद्बिधानां जनानाम् Quickly, tell us, tell us who are tormented by doubt and who continue with righteous conduct यदि नु भरतदेशः च अथवा अमेरिका वा “Which between India, the country of Bharata and America भवति वसन-योग्यं is fit for me to reside”.